

Lakivaliokunnalle

Asiantuntijalausunto koskien HE 30/2023 vp Hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi Oikeuspalveluvirastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantaja

Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, piirin johtaja Esa Kyllästinen

Lausunto

Hallituksen esitys on hyvin ja huolellisesti laadittu, eikä se anna aihetta korjausehdotuksille. Kannatan esityksen eteenpäinviemistä.

Oikeuspalveluvirastoa koskeva laki on hyvin yleisellä tasolla oleva Oikeuspalveluviraston keskushallintoa sekä oikeusaputoimistoja ja edunvalvontatoimistoja koskeva laki. Laki sääntelee viraston tehtäviä ja toimintaa yleisesti. Pääjohtaja antaa myöhemmin työjärjestyksen, jossa annetaan tarkemmat määräykset ainakin viraston organisaatiosta, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä hallinnon, toimintojen ja työskentelyn järjestämisestä. Työjärjestys antaa lainsäädäntöä paremmat ja joustavammat mahdollisuudet järjestää viraston toiminta ja perustettavat virat, joten ainoastaan yleisten säännösten sijoittamista lakiin voidaan tältä osin pitää perusteltuna ja hyvänä ratkaisuna.

Viraston toiminnan kannalta on ensisijaisen tärkeää, että pääjohtaja saadaan nimitettyä mahdollisimman pian. Hän pääsee sitten oikeusministeriön kanssa valmistelemaan Oikeuspalveluviraston käynnistämistä ja virasto saadaan mahdollisimman hyvin käyntiin 1.1.2025.

Oikeuspalveluviraston perustamisen vaikutukset asiakkaisiin sekä oikeusaputoimistoihin ja edunvalvontatoimistoihin tulevat olemaan varsin vähäisiä, koska muutos koskee lähinnä piirien hallintoa ja oikeusministeriötä. Toimistojen määrään tai toimipaikkoihin ei tällä muutoksella ole vaikutusta.

Tällä hetkellä toimistojen henkilökunnan nimittää piirin hallinto, joten rekrytointiasioissa piirin johtajan asema on merkittävä. Viraston perustamisen myötä piirit ja siten myös piirin johtajan virat häviävät. Viraston perustamisen ja toiminnan alkuaikoina tulee tiedostaa riski siitä, että tämä voi johtaa rekrytointiaikojen pidentymiseen. Hyvällä ennakoinnilla ja saamalla rekrytoinneista vastaavat henkilöt perustettavaan virastoon hyvissä ajoin vuonna 2024 tämä haaste pystytään kuitenkin välttämään tai ainakin minimoimaan.

Tällä hetkellä oikeusapu- ja edunvalvontapiirien hallinnot (=kuusi piirin hallintoa) ovat alueellisia toimijoita oikeusministeriön ja oikeusaputoimistojen sekä edunvalvontatoimistojen välissä. Oikeuspalveluviraston perustamisen myötä tällainen alueellinen taso häviää. Jatkossa Oikeuspalveluviraston keskushallinto ohjaa 22 edun-

valvontatoimistoa, 22 oikeusaputoimistoa sekä Ahvenanmaan yhdistettyä oikeusapu- ja edunvalvontatoimistoa. Itselläni ja ainakin osalla toimistoja on tällä hetkellä huoli siitä, etääntyykö hallinto liian kauaksi toimistoista ja kulkeeko tieto toimistojen ja keskushallinnon välillä. Keskushallinnon toiminnan näkökulmasta asiaa tarkasteltaessa voidaan myös pohtia, kuinka helposti kaikkien 22 edunvalvontatoimiston, 22 oikeusaputoimiston sekä Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimiston hallinnointi on mahdollista.

Ulosottolaitoksella sekä Syyttäjälaitoksella on yhden viraston perustamisesta huolimatta säilytetty alueellista jakoa. Ulosottolaitoksella on viisi alueellista yksikköä ja Syyttäjälaitoksella viisi syyttäjääluetta. Yhteistyö ja esimerkiksi kehittäminen keskushallinnon ja tällaisen viiden alueen mallissa voidaan olettaa olevan helpompaa ja tehokkaampaan verrattuna keskushallinnon ja yhteensä 45 toimiston väliseen yhteistyöhön. Jos viraston perustamisen yhteydessä katsottaisiin, että myös Oikeuspalveluvirastolla tulisi olla jonkinlainen alueellinen taso keskushallinnon ja toimistojen välissä, niin tämä on mahdollista järjestää myöhemmin työjärjestyksellä, se ei edellytä säännöstä Oikeuspalveluvirastolakiin.

Esa Kylläinen
johtaja
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri